

What's in a name?

That which we call a rose, bij any other name...

Arie.W. Janssen*

Als kleine jongen hoorde ik m'n pa soms zeggen: "het is Janssen met dubbel s, we zijn van de rijke tak!" Nou, van dat 'rijke' heb ik nooit zoveel gemerkt (ik geloof ook niet dat die bekende heer Tilanus een zakenrelatie van m'n vader was), maar de naam 'Janssen' is, onvermijdelijk uiteraard..., wel in de loop der jaren aan me blijven hangen, daar ontkom je niet aan.

Ik herinner me ook, dat ik op de leeftijd van 10 of zoiets (1947!) naar de Rotterdamse welpen, later gevolgd door de zeeverkenner, gestuurd werd (om pa en ma thuis wat vrijheid op de zaterdagen te gunnen, begreep ik later). Bij die padvindsters, waar ze me overigens zwemmen geleerd hebben en een heleboel zeemansknopen die ik ten dele 60 jaar later nog steeds kan maken, werd ik steevast aangeduid als 'jongetje jansen', (daar deden ze niet moeilijk, over één of twee essen).

Van de middelbare school herinner ik me vooral de gevreesde woorden van de geschiedenisleraar, Schuitema: "Ja, Janssen, kom jij maar eens voor de klas". Wat ik voor geschiedenis, waar ik niet de geringste belangstelling voor had, presteerde, resulteerde gewoonlijk, zoals die leraar het uitdrukte, "in een paal" of "in een hoepel". Later, bij de militaire dienstkeuring op 18-jarige leeftijd in Rotterdam, beleefde ik een volgend avontuur, dat met m'n naam te ma-

ken had. We moesten daar, op die keuring, 's ochtends tegen acht uur opdraven, en er zaten dus een veertig- à vijftigtal leeftijdsgenoten lawaaiig bijeen, te wachten op de dingen die gingen komen. Om precies acht uur ging er een deur open, en er kwam een sergeant (of zoiets geuniformeerd) binnen, die schreeuwde "Janssen, opstaan!!!". En ja, wat doe je in zo'n geval: ik stond op. En met mij nog zeker 45 anderen, ook! Geen van al die knullen wist, dat het die dag de 'Jan(s)se(n)-dag' was, en ik begreep al snel dat ze elk jaar diezelfde grap uithaalden. Er was geloof ik ook nog iemand die De Jong heette. Verder was dat best een leuke dag. Met z'n bijna vijftigen 'potje-piesen', en een gesprek over privé-zaken ("Heb je een meisje? Ja? Wat doe je daarmee?"). Uiterst prettige mensen: ze keurden me af voor alle diensten (ik heb een lui oog, zie je).

Hoewel ik, toen ik nog jong was, best baalde van die 'ordinaire' naam en alle plagerijtjes er omheen, ben ik er natuurlijk wel aan gewend (ik heb het al helemaal niet over 'Jansen, laat de poppetjes dansen'). Het is uiteindelijk altijd nog beter dan 'Naaktgeboren' of, om maar een zijstraat te noemen... 'Bouterse' of zo. Trouwens, tegenwoordig, nu ik in Malta woon, doe ik soms voor groepen Nederlandse toeristen een geologisch getinte jeep-safari-tour-rondleiding over het mooie eiland Gozo. En ja, onvermijdelijk

gaat men dan “met Arie op safari”!

Het werd leuker, nadat ik in 1963 op bezoek was geweest bij Professor Anderson, in Marburg, om hem onze fraaiste vondsten van de beroemde Miocene vindplaats Dingden te laten zien. Anderson had het manuscript voor z'n boek over de mollusken van de Reinbek Stufe vrijwel klaar, maar moest er toen nog wel een stuk aanbreien, want ik had best een aantal soorten bij me die hij zelf niet had gevonden :). Toen het boek dan uitkwam, in 1964, bleek tot m'n stomme verwondering, en niet geringe trots, dat der Herr Professor notabene een soort naar mij had genoemd... *Melanopsis jansseni*... wow!

Wat later, toen ik eenmaal in Leiden werkte, bij het Rijksmuseum van Geologie en Mineralogie (nu onderdeel van Naturalis), maakte ik ook kennis met toendertijd een middelbare scholier, in Delmenhorst, Noord-Duitsland, die een grote collectie had, onder andere van de groeve te Twistringgen. Dat was Ronald Janssen! De naam Janssen komt in Duitsland (vooral in Nordfriesland) ook regelmatig voor (hoewel aldaar altijd uitgesproken als 'janzen'), en het was best geinig, dat we dezelfde belangstelling en dezelfde naam hadden, zonder ook maar enige familierelatie. Ronald werd uiteindelijk een collega, en nog heden ten dage is hij een zeer gewaardeerd vriend, destijds afgestudeerd in Marburg, bij Professor Anderson, nu alweer jaren Kustos (conservator) van de molluskenafdeling van het Senckenberg Museum in Frankfurt am Main.

Ook had ik toendertijd veel en goed contact met nog een andere Janssen, namelijk F.J. (Frans) Janssen, een Rotterdamse non-professional verzamelaar, die helaas al op 28-jarige leeftijd in 1970 overleed (Backhuys et al., 1970) aan een acute leukemie. Toen ik in 1972 publiceerde in *Scripta Geologica*, over de mollusken van Twistringgen, wilde ik naar beide genoemde heren graag een nieuwe soort vernoemen. Maar ja, als je zelf Janssen heet, dan kan je zo'n nieuwe soort niet 'jansseni' noemen, uiteraard. En zo ontstonden de nieuwe taxa *Aphanitoma fransi* (genoemd naar Frans Janssen) en *Aphanitoma ronaldi* (naar Ronald Janssen).

In datzelfde jaar 1972 verscheen het boek van Fritz Nord-sieck, geschreven op basis van een paar kilo gekocht gruis van Winterswijk-Miste. Ondanks dat ik Herr Nord-sieck bijna op m'n knieën gesmeekt had niet te publiceren (ik had delen van het manuscript gezien, en een lange correspondentie gevoerd met hem, die in de loop van de tijd steeds boosaardiger werd :), deed hij dat toch. Als pleister op de wonde(?) bleek dat deze auteur alweer een soort, de tweede, nou ja, een ondersoort, had vernoemd naar mij... *Eulima polita jansseni*! Daar was ik minder blij mee, en ik geloof ook niet dat die naam veel bestaansrecht heeft, gelukkig maar. Nord-sieck presteerde het trouwens in datzelfde boek om onder andere ook een nieuwe soort te vernoemen naar de straat waar hij woonde... *Noditerebra mahnerti*!

In 1977 vereerde Winfried Hinsch mij notabene, door niet minder dan twee soorten naar mij te vernoemen, *Trophonopsis jansseni* en *Menestho jansseni*. Helaas ben ik niet op tijd geweest om me te revancheren met een soortje 'hinschi', maar wellicht komt dat er posthuum nog van.

Ronald Janssen had in 1979 het eerste deel van zijn bekende werk over de laat-oligocene fauna van het Noordzeebekken gepubliceerd, en ja, daarin wilde hij ook al een soort vernoemen, met hetzelfde probeem: hij heet zelf ook Janssen. Hij vond er een oplossing voor, en introduceerde de soort *Cerithiopsis ariejansseni*! Dat voorbeeld werd in 1987 gevolgd door Ingemann Schnetler (& Beyer), met *Glibertturricula ariejansseni*, en in 2001 zelfs nog een keer, met *Siphonalia ariejansseni*, en om het af te maken (zo is het echt wel genoeg, Ingemann!), in 2005 nog een *Skenea ariejansseni*... een mens wordt er verlegen van.

De naam Glibert (van *Glibertturricula*) doet me trouwens aan een ander leuk voorval denken. In het jaar 1980, in de WTKG-glorietijd van Tongeren, schreef ik een artikeltje in wat toen nog 'de Mededelingen' heette, over een fauna van St. Truiden, waarin ik een nieuwe soort *Nystia glibertheinzellini* noemde, uiteraard naar de beroemde publicatie van Glibert & de Heinzelin de Braucourt (1954), over het Belgische Oligoceen. Ronald reageerde op die naam lacherig met de opmerking "der Name ist ein Wordmonstrum". Maar wat niemand ooit gezegd heeft, is dat die naam feitelijk onjuist geconstrueerd is, volgens art. 31-1-2 ICZN moet een naam gebaseerd of twee mannen eindigen op -orum, en dus moet feitelijk de naam *Nystia glibertheinzelinorum* zijn. Waarmee, helaas, het 'Monstrum' alleen maar groter wordt. Of zou die regel niet gelden voor de publicatie van twee mannen? Iemand suggereerde dezer dagen ook nog, dat de soort feitelijk *Nystia glibertdeheinzelindebraucourtium* had moeten heten....

Juist door dat verhaaltje kreeg ik contact met Dietrich Kadolsky, die aanvankelijk betwijfelde (op heel andere gronden overigens) of die naam wel correct ingevoerd was en geldigheid bezat. Later vond hij toch nog mogelijkheden daarvoor en de naam bestaat dus nog steeds. In 1988 beloonde Dietrich ons plezierige contact door een subgenus in het geslacht *Lentidium* nota bene *Ajanssenium* te noemen. Over 'Wordmonstrum' gesproken!

Een paar jaar later kreeg ik van Klaus Bandel (hoogleraar in Hamburg) een stapeltje overdrukken (we hadden een overdrukken-ruil-overeenkomst), waartussen ik een, naar ik dacht verdwaalde, losse foto-afdruk vond van een mij onbekende gastropode. Op de achterzijde stond *Ariomphalus* geschreven. Pas een tijd later vroeg ik Klaus wat ik moest, met die foto van een slak uit het Hongaarse Krijt. En toen hoorde ik "aber Mensch, das bist du! Steht wohl nicht in der Arbeit (1994), aber du bist gemeint". Nou ja zeg...! De betreffende publicatie heb ik overigens nog nooit onder ogen gehad, hahaha. Evenmin als een artikel van hem (1993, met een zekere El-Nahka samen), waarin een *Scaliola jansseni* wordt beschreven (naar men zegt). In 1998 vond Klaus het trouwens ook nodig om nog eens een geslacht *Ariella* te noemen (toen werd het wel in de publicatie vermeld).

En dan komt opeens nog een 'naamgenoot' tevoorschijn, namelijk Anton Janse. Gezien de spelling van zijn naam moet hij wel van een verarmde tak afkomstig zijn, maar dat niettegenstaande hebben Anton en ik leuke dingen ge-

daan, samen. Zo schreven we, in 1983, een artikeltje over de Miocene mollusken van Winterswijk-Stemerding. Ik had al eens fantastische ideeën gehad over een artikeltje van Janse, Janssen & Janssen, waarin een nieuwe genus *Janssenia* benoemd zou worden, met als type-soort een *jansseni* of *janseni*, *janssei*, *janssei*, whatever. Zoiets zou dan heten, voluit: *Janssenia janseni* Janse, Janssen & Janssen. Dat is wel aardig bedacht, natuurlijk, maar niet echt reëel. Een echte kans op een leuke naam, zoals bijvoorbeeld de prachtvondst *Abra cadabra* door Eames & Wilkins (1957), doet zich maar zelden voor. Ik weet ook, dat er verscheidene personen zijn die azen op een nieuwe soort in het geslacht *Philippia*, om die dan *Philippia boucheti* te kunnen noemen, naar de befaamde malacoloog van het Parijse natuurhistorisch museum. Is nog niet gelukt, zover ik weet. Toen Anton en ik ons Stemerding-verhaal schreven, vonden we wel dat we iets met die twee namen, Janse en Janssen, moesten doen. En Anton kwam op het lumineuze idee om eens in de Kuifje-albums te neuzen, naar uitspraken van het bekende detective-tweetal Jansen en Janssen. En hij vond inderdaad iets, een uitspraak die ons 'op het lijf' geschreven was, en die het motto van dat verhaal werd:

Nou ja, niet letten op de kleine verschillen in spelling :) In datzelfde verhaal hebben Anton en ik soortjes vernoemd naar onder andere zijn dochter Anita, naar de Stemerdinglocatie, en naar de boer van Stemerding, Hesselink. Anton komt trouwens verderop in dit verhaal nog eens aan bod, let op!

In 1996 vonden Dorothee Spiegler en Karl Gürs, de opvolger van W. Hinsch aan het Geologisch Landesamt Schleswig-Holstein in Flensburg (heet nu heel anders, natuurlijk) nog weer een andere mogelijkheid. Hij introduceerde de soort *Periploma ariei*, en dat viel in goede aarde kennelijk, want dezelfde soortnaam kozen zowel Frank Wesselingh (*Dyris ariei* Wesselingh, 2006), voor een slakje uit het Amazone-gebied, als Günther Wienrich, met *Striotebrum ariei* Wienrich, 2006. En ik hoorde vage geruchten over een *Architectonica ariei*, ook van Günther... of zou er ergens nog een Arie in de molluskenwereld rondlopen? Misschien is posthuum Arie Dogterom bedoeld? Ik heb de betreffende publicatie niet gezien, nog...

In het jaar 1997 ging ik met vervroegd pensioen... en op de zeg maar 'afscheidshappening' hield Freddy van Nieulande een voordracht, die ook in de Afzettingen gepubliceerd werd. Hij 'introduceerde' daarin de 'nieuwe soort' *Vaginella malthusiana jansseni*. Dat 'malthusiana' uiteraard naar mijn toekomstige woonoord Malta. In feite voerde hij natuurlijk twee nieuwe namen in, *Vaginella malthusiana mal-*

thusiana en *V. malthusiana jansseni*. Dat dit een zeer gewaardeerde grap was is geen van de aanwezigen ontgaan, maar door publicatie van zijn tekst in de Afzettingen is de naam wel degelijk in de Zoological Records terecht gekomen! Het 'holotype', zeer kunstig door Freddy persoonlijk vervaardigd, hangt trouwens nog steeds aan de muur in mijn werkkamer.

Met dat soort grapjes moet je dus wel oppassen. Een vergelijkbaar voorval vond plaats in 1993, in een feest-aflevering van de Afzettingen WTKG (nr 14-4), ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van de WTKG. De illustere Prof. Dr. Vermin Ache publiceerde in die aflevering een, voor de kenners, sensationele ontsluiting in de Belgische provincie Luik, waar in een spleetopvulling een molluskenfauna aangetroffen werd die een mariene, laat-eocene verbinding aantoonde tussen Noord-België en het Mainzer Bekken, dwars door het Ardennen-massief.

Geruime tijd na het verschijnen van die aflevering kreeg ik een telefoontje van een gerenommeerde Vlaamse hoogleraar-geoloog met de vraag of ik die ontsluiting kende en er nadere informatie over had. Ik heb hem toen moeten wijzen op wat op de titelpagina van die aflevering van Afzettingen firtjes stond vermeld: Niets uit deze uitgave mag serieus genomen of anderszins als waarheid worden beschouwd ... De man aan de andere zijde van de telefoon moet hebben gelachen, ...als een boer met kiespijn.

Een heel ander voorval, waarvan zo af en toe het schaamrood me nog op de kaken komt, gebeurde pas enkele jaren geleden. Wegens de 90ste verjaardag van Hans Kuiper, de bekende *Pisidium*-specialist, wilde de Nederlandse Malacologische Vereniging een feestbundel uitgeven, met artikelen van al zijn collega's. Ik mocht ook meedoen, en koos ervoor om een nieuwe pteropode uit het Mioceen van Malta naar hem te vernoemen. Omdat ik vermoedde dat dergelijke nieuwe soorten meer zouden voorkomen in die bundel, en vast wel allemaal 'kuiperi' genoemd zouden worden (dat bleek ook zo later), bedacht ik me dat het Latijnse woord voor 'kuiper', vatenmaker dus, best wel eens aardig zou kunnen klinken.

Nu ben ik niet zo'n latinist, maar een blik in mijn Nederlands-Latijns woordenboekje leverde inderdaad een mooie naam op: kuiper - calumniator, klinkt dat even mooi, of niet? Ik schreef dus mijn verhaaltje, met de nieuwe soort benoemd als *E. calumniator*. En goddank!... het manuscriptje stuurde ik, zoals altijd (het genus *Johnjagtia* bestaat natuurlijk niet voor niets!), ter controle van het Engels, naar John Jagt. Tot mijn stomme verbazing reageerde John met de opmerking: "Maar waarom noem je hem een intrigant?"... Wat bleek... je kan het woord 'kuiper' ook opvatten als iemand die aan 'kuiperij' doet, wat totaal niet tot me was doorgedrongen. Nadere studie van de Latijnse taal leverde toen een ander woord op, voor de 'echte' vatenmaker: 'doliarius', en zo heet de soort dus nu *E. doliarius*. Ik blijf John m'n hele leven dankbaar dat hij me dat débâcle bespaard heeft! Na verschijning van de bundel als supplement van Basteria (2006) vertelde ik Hans Kuiper in een brief van wat er was gebeurd, en waar ik (en hij!)

Funny names

Als u trouwens eens wat grappige, merkwaardige, of gewoon anderszins interessante namen in de zoölogie zou willen zien, zoals bijvoorbeeld een lange soortnaam:

Gammaracanthuskytodermogammarus loricatobaicalensis Dybowski, 1926

of ook:

Brachyta interrogationis interrogationis var. *nigrohumeralisscutellohumeroconjuncta* Plavltstshikov, 1936)

of gewoon een grappige:

Aha ha Menke, 1977

La cucuracha Blezynski, 1966

Montypythonoides Smith & Plane, 1985

Zigzagiceras zigzag Buckman, 1902

of onuitspreekbaar:

Ekgmowechashala (Macdonald, 1963)

Pimeliaphilus podapolipophagus Tragardh, 1905

Yamagutiplectognathotrema Yamaguti, 1971

Jurassosaurus nedegoapeferkimorum (Dong Zhiming, 1993).

of soms eentje met nogal wat auteurs:

Afipia felis Brenner, Hollis, Moss, English, Hall, Vincent, Radosevic, Birkness, Bibb, Quinn, Swaminathan, Weaver, Reeves, O'Connor, Hayes, Tenover, Steigerwalt, Perkins, Daneshvar, Hill, Washington, Woods, Hunter, Hadfield, Ajello, Kaufmann, Wear and Wenger, 1992,

neus dan maar eens rond op de volgende websites...

aan ontkomen was. Ik kon hem vanuit Frankrijk in Malta horen lachen...!

Nog een laatste voorbeeld, van hoe het bijvoorbeeld fout kan gaan met de toch zo simpele naam Janse.... Ons gewaardeerd vlaams medelid Robert Marquet publiceerde in 1998 een boek over de Pliocene gastropodenfauna van Kallo. Hij benoemde daarin een slakje naar ons evenzeer gewaardeerd medelid, Anton Janse, bij lezers van de Afzettingen welbekend. De naam van die soort werd gepubliceerd als *Raphitoma antonjanseni*.

Terecht stelden Marquet & Landau in 2006, in een artikel in *Cainozoic Research*, dat de naam onjuist gevormd was. Letterlijk staat er in hun tekst: 'The name *antonjansseni*, which was given originally to this species (dat is dubbel niet waar, want de oorspronkelijk gegeven naam was *antonjanseni*), is incorrect, because it is derived from Janse; therefore it has to be changed in *antonjanssei*', maar dat is natuurlijk óók onjuist! Ook in de soortenlijst op pagina 49 staat *antonjanssei*. De volgens de regels gevormde naam, *Raphitoma antonjansei*, staat in hetzelfde artikel trouwens wél goed vermeld in de tekstverklaring bij figuur 9-3. Maar de formele, correcte correctie moet nog komen...

Wat een gedonder toch, met al die namen en die Jans(s)e(n)'s! En dan heb ik het er nog niet eens over gehad, dat veel Belgen me wensen aan te spreken met 'menier Janssens'! Als of twee essen nog niet genoeg is...!

De boekjes

Ache, V., 1993. Een Eocene spleetopvulling in de Carrière du Mont-Rire (prov. Liège, België) als indicator voor een zeeverbinding in het Laat-Eoceen tussen Noord-België en het Mainzer Bekken. - *Afzettingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie*, 14(4): pp. 4-9.

Anderson, H.-J., 1964. Die miocäne Reinbek-Stufe in Nord- und Westdeutschland und ihre Molluskenfauna. - *Fortschritte in der Geologie von Rheinland und Westfalen*, 14: pp. 31-368.

Backhuys, W., R.E. Hamstra & A.W. Janssen, 1970. In memoriam F.J. Janssen. - *Correspondentieblad van de Nederlandse Malacologische Vereniging*, pp. 139: 1539.

Bandel, K., 1998. Scissurellidae als Modell für die Variationsbreite einer natürlichen Einheit der Schlitzbandschnecken (Mollusca, Archaeogastropoda). - *Mitteilungen aus dem Geologisch-Paläontologischen Institut der Universität Hamburg*, 81: pp. 1-120.

Bandel, K., & H.A. El-Nakhal, 1993. The history and relationship of *Scaliola*, a gastropod that cements particles to its shell. *Mitteilungen des Geologisch-paläontologischen Institut der Universität Hamburg*: 177: pp. 171-191.

Bandel, K., & F. Riedel, 1994. The Late Cretaceous gastropod fauna from Ajka (Bakony Mountains, Hungary): a revision. - *Annalen des naturhistorischen Museums Wien*, 96A: pp. 1-65.

Eames, F.E. & G.D. Wilkins, 1957. Six new molluscan species from the alluvium of Lake Hammar near Basrah. - *Proceedings of the Malacological Society of London*, 32: pp. 198-203.

Glibert, M., & J. de Heinzelin de Braucourt, 1954. L'Oligocène inférieur belge. - *Mémoire de l'Institut royal des Sciences naturelles de Belgique*, Volume Jubilaire Victor van Straelen: pp. 281-438.

Hinsch, W., 1977. Die Faziesverteilung und Mesofauna im Miozän des Unterelbe-Gebietes. - *Geologisches Jahrbuch*, A40: pp. 115-153.

Hinsch, W., 1977. Die Molluskenfauna des Syltiums vom Morsum-Kliff. - *Schriften des naturwissenschaftlichen Vereins Schleswig-Holstein*, 47: pp. 39-56.

Janse, A.C., & A.W. Janssen, 1983. The mollusc fauna of the Stemerding Bed (Miocene, Reinbekian) from outcrops in the Slinge brook at Winterswijk-Brinkheurne (The Netherlands, province of Gelderland). - *Mededelingen van de Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie*, 20(3): pp. 105-140.

